

פרשת ויקרא

אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים

עצ[איוב יב-ד] שחק לרעהו אֶהְיֶה קְרֵא לְאֵלֹהִים וְיַעֲנֶנּוּ, כלומר שאם צוחקים עלי אתפלל לקב"ה וישמע תפילתי יצא רבי יוחנן לבית המדרש ודרש [ישעיה נח-ב] "ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון" וכי ביום דורשין ועובדים את הקב"ה ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה

וכן במדת פורענות כתוב [במדבר יד-ד] "במספר הימים אשר תרתם את הארץ" וכי ארבעים שנה חטאו והלא ארבעים יום חטאו אלא לומר לך כל העובר בעבירה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עבר כל השנה כולה מכאן רואים שהקב"ה מסתקל לא על המעשה אלא על המאמץ והעמל שמושקע וזה קובע את השכר

ספר צדקת הצדיק כתוב שאדם לומד תורה וצריך לצאת לנקביו גם זמן היציאה לנוחיות נחשב ללימוד תורה כיון שהוא רוצה ללמוד אלא שחייב לצאת היינו שאף שאינו לומד תורה בזמן זה יקבל שכר כיון שהוא רוצה ללמוד בזמן זה אך אינו יכול ולכן העיקר שילמד כמה שיכול ללמוד באמת

כפי שמסופר בגמרא ברכות דף ה רבי אליעזר חלה נכנס רבי יוחנן לבקרו, ראה שהוא ישן בבית אפל, גילה רבי יוחנן את זרועו והיה אור, ראה רבי יוחנן את רבי אליעזר בוכה, אמר לו מדוע הנך בוכה אם משום שלא הרבתה בלימוד התורה הרי למדנו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים, ואם בגלל פרנסה "לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות"

ואם משום פרנסה ה' ישמור זה העצם [בשיעור פחות מכשעורה] של הבן העשירי שנפטר לי ה' ישמור א"ל רבי אלעזר על היופי של פינד שיתבלה בעפר לאחר פטירתך אני בוכה, ואמר לו על זה וודאי יש לבלות ובכו משום שאל רבי יוחנן חביבין עליך יסורין שאתה מתייסר עכשיו א"ל לא הן ולא שכרן א"ל תן לי את ידך נתן לו את ידו והעמידו מחוליו ראינו ממעשה זה שאדם לא צריך להצטער אם חיסר מלימוד תורתו כשעשה את המקסימום מצידו לצאת

הרה"ג מצליח מזוז הי"ד מסביר את המשנה באבות "ואל תתאוה לשולחנם של אחרים ששולחנך גדול משולחנם", שואל הרב מצליח הרי אין אדם מקנא רק במי שהוא במעמדו ומצליח יותר ממנו, לא מצאנו אדם רגיל שיקנא במלך, אם כן מה באה המשנה לומר לנו ואל תתאוה לשולחנם של מלכים, מכח שאלה זו הרב מסביר שמלכים במשנה הכוונה לתלמידי חכמים כמו שכתוב מאן מלכי רבנן (רבנן-תלמידי חכמים נקראים מלכים), **ואומרת המשנה** אם אתה תלמיד חכם ועני, אל תקנא בחברך שהוא גם תלמיד חכם וגם בעל יכולת כלכלית וזה הפירוש ואל תתאוה לשולחנם של מלכים דהיינו תלמיד חכם עשיר, מדוע כי שולחנך גדול משולחנם כיון שאתה לומד תורה מתוך הדחק שכרך גדול לאין ערוך מאותו תלמיד חכם שהוא גם עשיר לכן אל תתאוה אליו להיות כמוהו כי שולחנך לעתיד הרבה יותר גדול ממנו. כמו שכתוב באבות דרבי נתן טוב אחד [מצווה, לימוד תורה] בצער שווה יותר ממאה [מצוות] שלא מתוך צער לכן שכרך גדול שאתה לומד תורה מתוך הדחק ואל תתאוה לתלמיד חכם שהוא גם בעל יכולת כלכלית, כידוע הרב מצליח זצ"ל היה עני והיה ראש ישיבת כסא רחמים בטוניס למרות זאת לא לקח שקל לעצמו על כך וחי בדוחק

לפני פטירתו בא לרבי מצליח מזוז אביו בחלום ואמר לו בא ואראה לך היכלך בגן עדן וכל הצער שהיה לך בחוסר פרנסה כיון שעסקת בתורה מתוך הדחק בא וראה כמה שכר קיבלת על כך [בשמים]

מסופר על שני תלמידי חכמים אחד עני אחד עשיר ששניהם למדו תורה ביחד כל החיים, אותם מסכתות, אותם הלכות התפללו יחד, אחרי מאה ועשרים שניהם הגיעו לעולם האמת לתלמיד חכם העני אמרו לו אתה פטור מלתת דין וחשבון ישר לגן עדן ראה זאת חבירו העשיר. אמר בוודאי גם אותי יפטרו מלתת דין וחשבון שהרי למדנו כל הזמן יחד, אמרו לו בשמים שאתה צריך לתת דין וחשבון אמר להם מה אנוכי שונה מחברי אמרו יש הבדל קטן שהוא גדול חבירך. למד תורה מתוך הדחק ואלו אתה למדת תורה בהרווחה ולכן אין כלל להשוות את לימוד התורה שלך ללימודו טוב אחד בצער ממאה שלא בצער וכפי שאמר רבי אליעזר תורה שלמדת באף [מתוך קושין] היא שעמדה לי וכן רשב"י לאחר צער המערה עלה בגדולתו יותר מחמיו רבי פנחס בן יאיר בתחילה כשהיה רשב"י מקשה קושיה היה רבי פנחס בן יאיר מתיר 12 תירוצים ולאחר צער המערה התנהכו הדברים כשהיה רבי פנחס בן יאיר מקשה קושיה רשב"י תירץ לו 24 תירוצים

אשה ריח ניחוח לה' במסכת מנחות דף קי במשנה מובא נאמר בעולת בהמה "אשה ריח ניחוח ובעולת עוף "אשה ריח ניחוח" ובמנחה עשויה מסולת "אשה ריח ניחוח" לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים (גמרא זו מובאת ברש"י בפרשה האור החיים הקדוש ד"ה אשה ריח ניחוח א.י.ו.)

אמר: "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים" משום שהיה קשה לחז"ל מדוע צריך לכתוב בעולת העוף אשה ריח ניחוח לה' וגם בשור אשה ריח ניחוח לה' וגם בצאן (כבשים וכדו') התורה הייתה כותבת בעולת העוף והייתי עושה קל וחומר אם בעוף הקטן נאמר אשה ריח ניחוח לה' קל וחומר לשור הגדול (שיכול להגיע ל 600 ק"ג) שיהיה ריח ניחוח לה'

מסביר האור החיים שזה התירוץ של המשנה שהיה צד לומר שוודאי קרבן העשיר שמביא פר הרבה יותר חשוב מקורבן העני המביא סולת או יונים, אלא שתורה ריחמה על העני והשוותה אותו לעשיר, לזה דקדקו בלשונם ואמרו לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט וכי, ולא כתבה המרבה והממעיט להודיענו שאין הפרש בין המועט למרובה, שבשביל הקב"ה קרבן העני והעשיר שווים ממש בעיני ה' לא מתוך רחמנות לעני אלא כך מציאות הדברים.

כיון שאין הקב"ה מסתכל רק על המעשה המצוה, אלא על המאמץ והעמל שמושקע במעשה, כיון שעני מקריב את נפשו בקרבן העולת העוף והמנחת הסולת, דינו שהוא שווה לגמרי כעולת השור ולא שהקב"ה מחשיב זאת כקרבן העשיר אלא זוהי המציאות שדינם שווה לקב"ה.

ובזה מובן מדוע נאמר בשניהם ולא נלמד מהעוף לבהמה ומדוע נאמר גם בצאן בכבשים, לומר שאין הכוונה שהתורה משווה את כולם לשור, אלא דינם שווה לגמרי ולא מדין השוואה ורחמי ה' אלא כך הוא המציאות, שהרי הקב"ה אינו צריך כלל את קורבנו ולכן קרבן העשיר והעני שווה לגמרי. ויותר מכך אנו רואים שיש מקרים שהקב"ה מקדים את קרבן העני לקרבן העשיר

מסופר במדרש רבה (ויקרא פרשה ג פסקה ה) שקרבן יונים של עני הקדים לאלף עולות של אגריפס המלך. "אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות שלח ואמר לכהן גדול אל יקריב אדם היום חוץ ממני בא עני אחד ובידו שתי תורים אמר לכהן הקרב את אלו אמר לו המלך צוויני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום. א"ל אדוני כהן גדול ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי נטלן והקריבן נראה לו לאגריפס בחלום קרבן של עני קדמך שלח ואמר לכהן גדול לא כך ציויתך אל יקריב אדם חוץ ממני היום א"ל אדוני המלך בא עני אחד ובידו שתי תורים אמר לי הקרב לי את אלו אמרתי לו המלך צוויני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום אמר ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה מקריב אתה חותך את פרנסתי לא היה לי להקריבן א"ל יפה עשית כל מה שעשיתי"

וכן מעשה בשור אחד שהיו מושכים אותו לקרבן ולא נמשך בא עני ובידו אגודה אחת של טרוקסימא [עשבים] והושיט לו ואכלה וגעש [התעטש] השור והוציא מחט ונמשך לקרבן נראה לבעל השור בחלומו קרבנו של עני [שנתן לשור עשבים] קדמך (היה נחשב לפני הקב"ה יותר מהשור שלך)

מעשה באשה אחת שהביאה קומץ של סולת והיה כהן מבזה עליה ואמר: ראו מה הן מקריבות, מה בזה לאכול, מה בזה להקריב נראה לכהן בחלום אל תבזה עליה כאלו נפשה הקריבה [יותר מכל הקרבנות] (וכן מובא המעשה במדרש התהילים מזמור כב')

גם בלימוד תורה האדם צריך מצדו שיעשה את המקסימום שיכול ויחשב לו כאלו למד כל הזמן

הגמרא מבסכת חגיגה דף ה. מספרת על רב אידי אביו של רבי יעקב בן אידי, היה רגיל שהיה הולך שלושה חודשים בדרך ולומד רק יום אחד בבית המדרש, קראו לו החכמים בבית המדרש "בר בי רב דחד יומא", כלומר תינוק שמגיע ביומו הראשון אמרו ביטוי זה בהשאלה אליו שגם הוא מגיע רק יום אחד בשנה, חלשה דעתו דהיינו נפגע ממילים אלו קרא על

מורינו רבינו מרן הרב הגאון הרב ראובן יוסף גרשונוביץ זצוק"ל.

מורינו היה אחד מגדולי הדור משכמו ומעלה מראשי ישיבת הנגב הרביץ תורה לאלפים בישיבת חמד, הנגב. כל התורה פרושה לפניו, בעל מופת (עיין בספר ניצוצי אור בפרק "צדיק גוזר") שהשבעו בה' בניסן ימלאו 28 שנים לפטירתו נכתבו קצת גריגרים ממעשיו והנהגותו תחת מעטה של פשטות הסתיר רבינו את גדולתו הענקית בתורה, את טהרת ליבו וזהר מידותיו, הן צדקותו ורום קדושתו, ומשך קשה היה לאמוד את גדולתו, כל אשר נתגלה ונלמד לא היה אלא פירורים משולחן גבוה. כך גם בעניין הישועות שפעל לישועתן של ישראל, הכל עשה תחת אותו מעטה של צניעות ופשטות, מעולם הסתיר את דרכו בזה. אך זאת ראו עיניו ולא זר, כי מלכו של עולם מקבל את תפילותיו כבן אהוב, ומקדי גזרותיו כצדיק בכל דרכיו, העובדות רבות הן למאות ולא לפלטים ואטו כי רוכלא ניזיל ונמנה, לא הבאנו בזה אלא כמה עובדות... מרן הגאון רב מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל אמר בהלוויה כולם הכירוהו בתור איש צדיק ומופת אשר פעל ישועות בתורה הוא היה ענק רוחב ידיעותיו אין לו שיעור אבל הוא היה צנוע והסתיר זאת. מרן הגאון הרב גרשון אדלשטיין שליט"א הספיד אין לנו מושג כלל בעבודת ה' שעבד אלו בכדי זכה שכולם שיחרו לפתחו לשמוע את דעתו דעת תורה ולהתברך בפיו כי ידעו שברכותיו ותפילותיו פועלים ישועות והוא זכה לכך בזכות מסירות נפשו וגופו כולו היה תורה וגמ"ח

לחיות את האמונה גם במצבים מסוכנים ללא מורא ופחד :

בתקופת מלחמת המפרץ הורה לבני הישיבה שבזמן האזעקות לא ירצו לחדר האטום אלא להיכנס הישיבה - ללמד וכן עשו. הוא חזר ואמר תורה מגינה ומצילה אלימוד התורה הוא ההצלה הגדולה עבורנו לעת כזאת אשר אויבי ישראל קמו להשמידנו. אחד מתלמידי הישיבה מספר: נשלחתי באותם ימי מלחמה ע"י חברי לשאול את רבנו על כך שהורה לא לעסוק בשום השתדלות, האם דרך זו מתאימה גם לדרגותיו ואולי הנהגה זו מתאימה רק לאלו הנמצאים בדרגות גבוהות יותר? נענה רבינו ואמר: הרי אנחנו מחכים ומצפים מתי תבוא ההזדמנות שנוכל להוכיח את היותנו עובדי השם. והנה באה ההזדמנות האם נברח ממנה? ואכן בתביעה זאת נפל שום טיל גרד

זהירותו בכבוד האדם גם כשהיה בחולשה מפולגת:

בשמחת תורה היה נהוג לכבד את רבינו כאחד מן החתנים או חתן תורה או חתן בראשית. והנה באחת השנים בקש שיתנו לו עליה בקריאת הפסוקים "וליוסף אמר" בהוסיפו טעם לבקשה זו שמועניין הוא לקבל עליו בפסוק זה שנקרא בשמו. אך האמת שאותה ידעו בני ביתו, היא שרצה לכבד את אחד המתפללים לכן סלק עצמו מעליה זו כדי שאותו מתפלל יקבל את מקומו וכך היה. זהירותו בכבוד זולתו היתה באופן מופלא. מספר תלמידו: פעם בקשנו ממנו שלא יקבל אנשים מפאת חולשתו הרבה כי לא חש בטוב. והדבר גרם לו למאמץ רב מדי אמר לנו: אינני יכול לומר ליהודי לא. וכשבחלש מאד, בקשנו ממנו ששכבלי שבת כשעוברים המתפללים על פניו לברכה ב: גוט שאבס, יחס על כוחותיו ולא ילחץ די לכל אחד. אמר הרב: אני כבר רגיל בזה ואם לפתע אשנה ממנהגי ואחדל מכך, יתכן שיהיה משהו שיפגע מכך. לכן עלי להמשיך כדרכי וללחוץ ידו של כל אחד ואחד מהמברכים.

עבודת המידות חלק מעיקרי ההצלחה בתורה

רבי ראובן ראה גם בעבודת המידות חלק מעיקרי ההצלחה לתורה, הוא עמל לנטוע בליבות תלמידיו מידות טובות בדרכים שונות היה מעודד קשרים חברתיים בין התלמידים שיראה כל אחד איך להטיב עם זולתו כיצד אפשר לשבת ללמוד כשחברך ללא חברותא: פעם שמע על תלמיד שרצה לעזוב את החברותא באמצע הזמן מהר מיד לשוחח עם החבור לשדלו להמנע מכך משום שיפגע הדבר בבחור והוסיף מלבד האיסור שבכך זה פגיעה בזולתך שתגרום לך חוסר סיד. ולסילוק המגנא ומצילא שיש בזכות לימוד התורה ומציאות זו גרועה יותר מעצם האיסור ואיך אפשר לזכות לתורה כשאינו סיד? כך היה מרזו את בחירי החבורים ללמד עם החלשים מהם באומרו ע"י הזכויות האלו תזכו גם אתם ביותר תורה והוסיף: מה שאני זכיתי לומר שיעורים בפני תלמידים המקשיבים לשיעורי זה בזכות קיום מעט ממצות החסד שיש בידי שמלדתי עם כל בחור חלש שבקש ממני ללמוד עימו.

עמל התורה: סיפורו בחורים כי פעם נסעו לאירוסין של אחד הבחורים בצפת של אחד מחבריהם, הרב זצ"ל הצטרף אליהם כאשר שבו לישיבה בשעה מאוחרת פרש רבינו לביהמ"ד וישב ללמד אל תוך הלילה באומרו לתלמידיו בפשטות: מכיון שהגיעו כל כך מאוחר יש ללמוד וגם למחרת לא ניכרו עליו סימני עייפות כלל.

עוד ספר אחד לתלמידים, כי פעם בקש אחד הבחורים להשכים קום ולהגיע לפני רבנו לביהמ"ד קם בשעה חמש ומצא את הרב רכון על ספריו ולומד בשקיקה, למחרת השכים וקם מוקדם בארבע ושוב מצא את הרב כבר לומד נסה עוד יום וקם בשלוש נכנס לביהמ"ד ורבנו איננו, חשב כי הקדים את רבנו. והנה לא עבר זמן והוא מבחין בדלת אוצר הספרים נפתחת והרב יוצא משם... למסור את הנפש על הכרת הטוב: היה זה בשנתו האחרונה, רבנו רתוק לביתו ואינו יוצא אלא לשיעורו השבועי אחד מבני המשפחה הקרובים חיתן את בנו הנ"ל בידעו את מצבו של רבנו זצ"ל ידע והבין שלא שייך להטריחו לבוא לחתונה לכן הסתפק בברכה שקיבל קודם יום החופה. באותו יום התקיימה חתונה גם לזיד רבנו ולמרות שהנו חולה מאד הוא נתמך על ידי מקורבו ונסע לבני ברק לחתונה אחיל מזל טוב ואף התאמץ ורקד מספר דקות ומיד חזר לנתיבות אבי החתן הודה מאד לרב והתפעל מאד שטרח אמר לו הרב מה ההתפעלות אני חייב לך הכרת הטוב פירסמו שיש בעיה של תולעים בדגים ואתה הואלת לבדוק עבורי את הדגים לכן אני מחוייב בהכרת הטוב)

פוקד עקרונות: אברך אחד ממקורביו של הרב גרשונוביץ, לא זכה להפקד בזש"ק במשך שנים, פעמים רבות הסיח את צערו לפני רבנו והוא פטרו בברכה קצרה ואומר השם יעזור, עוד יהיה לך ילדים. שנה אחת הודיעו רבינו בחג הסוכות שבמקרה הוא ממנו שבשמחת תורה לא יסע לחג להורי אשתו אלא ישאר בבתיבות ויצטרף לתפילה במניין הקבוע בבית רבינו, בבוקרו של יום הושענא רבה הודיעו כי הקידושה - רבה הענך מידי שנה ביום שמחת - תורה יתקיים בביתו של האברך ולא בבית רבנו. וכך היה לאחר ההקפות ומוסף הודיע רבינו שההקפות יהיו בבית האברך ציבור האברכים ורבינו עצמו לבית האברך לאחר הקידוש בקש כבינו מילים ספורות ואמר: בתפילת גזעו שהתפללו נאמר "זכור הנוול בבשורת

יוקח נא מעט מים " שנאמי הוזכר כאן אמירת אברהם שאמר: "יוקח נא" מאי עניינו להבטחה שנאמרה לו על לידת יצחק, וכי כדי לחרוז את המשפט הזכורוהו ודאי חסד. ואמר למדנו מכאן שבזכות "היוקח נא מעט מים" שזוהו ממעשי האדם של א"א לכך זכה לבשורת הנוול בשורת לידתו של יצחק. ולא בסתמא נתבשר באותו העת על כך, הנוול הוא בגין: "היוקח" ... וכאן פנה רבינו לציבור ואמר להם הנה אברך זה עוזר כל-כך הרבה לכאור"א מאתנו, לכלל הקהילה ולמוסדות הישיבה, אם כך יש לו הזכות של "היוקח" ... ובזכות זה של מעשי החסד מגיע לו שיושע בזש"ק, וכאן סיים בוודאות ובבטחותון שחך שנה יזכה לישועה וכך קרה.

שמענו על אבד התלמידים של הרב שלא היה לו ולאשתו ילדים, היגיע התלמיד לבקש את ברכתו של הרב שברכו בזק"ש. לאחר זמן קצר בתחילת חודש ניסן קבלו התלמיד ואשתו מכתב מהרב בו הרב כתב: הנה ימים אלו של חודש ניסן שהוא החודש שבו נפקדה שרה. בטוח אני שהקב"ה ישלח ישועות וברכתו בביתכם ויפקדם לטובה ולברכה בברכת הבנים וכך היה. משפחה חשובה ממקורביו בקשו ברכה עבור בתם שבגרה וברכס. יחד עם זאת הוסיף ואמר להם התעסקו במצוות הכנסת כלה והדבר יהיה לה לזכות שתתארס במהרה והציע להם מקרה של הכנסת כלה שיש לעזור שם, הם כמובן נענו להצעתו וקבלו על עצמם מיד להתעסק במצווה זו. באותו יום הוצע שידוך הגון לביתם והדבר יצא לפעל. לעומת זאת ליהודי שבקש ברכה לבתו שבגרה אמר שתיסע להתפלל בכותל במשך 40 יום וביום ה-32 התארכה ברוך השם.

הרב רופא חולים: ספר אחד האברכים שילדו היה בן שנה נראה עליו כי הוא לא חש בטוב הוא לא תפקד כראוי לא דבר וסבל מחום גבוה החום נמשך כמה ימים והרופאים שראו אותו לא יכלו להשיבנו דבר. הבאתי את הילד לרב גרשונוביץ הוא שם את שתי ידיו על ראש בילד וברכו ואח"כ הסיט ראשו ממנו והנה ברכת צדיק פועלת ישועות ועושה פרי מצב הילד השתפר מיד לטובה.

ספר הרב חנייה צולק אודות ילד אחד שנחלה בגידול בכליה פנו לרבינו יצ"ל ואמר להם שיהיה בסדר. לאחר זמן קצר פנה אליהם ואמר שיפסיקו את הטיפול, הרב צולק נתבקש להעביר לרופאה את דעת הרב כי לילד אין כלום ולכן אין להמשיך את הטיפול הרופאה נעתה להפצרות וערכה צילום נוסף לילד, והנה לתדהמת כל הרופאים, למרות שבצילום הראשון נראה בבירור שיש גידול הרי בצילום השני נראה שאין לילד כלום והגידול נעלם. הרופאה כל- כך התפעלה מהדבר עד שבקשה לדעת אודות הרב שכוחו כה גדול והדבר גרם קידוש השם גדול.

יהודי אחד ספר לרב על קרובו שנפצע בתאונת דרכים והרופאים לא ראו סיכוי החצילו הוא מהר להביא את שם החולה לרב שיתפלל עליו והרב בשומעו ברכו ואמר איז מה לדאוג הוא יבריא בע"ה ואף ענה לשאלת האברך איז צורך לשנות את שמו. החולה עבר ניתוח וכשיצא הרופא מחדר הניתוח פנה ואמר לבני המשפחה בטוח אני כח עליון מלמעלה נווט את דרכי עמד לימיני והוביל אותי כי אני לעצמי אינני יודע כיצד הצליח הניתוח. החולה בחסדי השם הבריא

היה יהודי אחד ששופתו היה הילוני גמור שרצה שהרב גרשונוביץ יברכו בקש משותפו שיקחו לרב אמר לו שותפו שהוא לא יכול משום שהרב מברך אך ורק שומרי תורה ומצוות ולכן אתה יכול ללבוש "תחפושת" של הרדי ולבא לברכה והרב יברך אותך. הסכים השותף והתחפש הרדי כאחד מן הצדיקים ונכנסו יחדיו לקבל את ברכת הצדיק. אולם הצדיק שהיה שקוע בתוך הספר אפילו לא הרים את ראשו ואמר: אינני מברך את מי שלא שומר תורה ומצוות. איך אני יכול לברך אותך כשאיני שבת? אין תפילתי? אין טהרת המשפחה?

ביי"ט ראשון של פסח בשנת תשנ"ד שלח לקרא לחברותא שלו בבוקרו של החג למחרת ליל הסדר ובקשו ללמוד עימו. באומרו: הנה אתם ודאי עייפים, ואני גם אינני חש בטוב. אך מכל מקום חייבים ללמד תורה בכל המצבים. ומיד פתח בלימוד ושקע כל- כולו בתורה.

מסופר על משפחה אחת חוזרת בתשובה שבתם חלתה בדלקת קרום המוח. והיתה במצב קשה מאד בבית חולים ללא הכרה. הם באו לרב ראובן יוסף גרשונוביץ שנסע מיד אל בית החולים. שם הניח מתחת לראשה טלית והתפלל עליה שתרביא. ולא אז משם (!) עד שהתעוררה וחלה מתאושת הילד החלימה במהירות והדבר הדבר לפלא כאשר ספר זאת הרב לאחד ממקורביו אמר לו בענוה: אתה רואה כמה גדול כוחה של ציצית! ...

אברך אחד בא אל הרב ובקש ממנו להעיתר עבור אחד מבני משפחתו שחלה במחלה חזרה ר"ל והרופאים מנבאים שחורות. רבינו שמע את המקרה ובהיותו מכיר את האברך שמתעסק רבות במעשי חסד הלית את שתי ידיו על פניו וישב כך עשר דקות ונראה היה כמתאמץ בתפילה ובקש האברך ששם אוזניו לשמע מה ממלמל הרב שמע מילים ספורות בלבד. שאומר: "הלוא מן הדין מגיע ל"ו" אומר פעם ושוב פעם ושוב פעם וחוזר חלילה לאחר דקות ארוכות קם הרב מכסאו כשהוא פונה לארתו אברך ואומר לו בביטחון: "החולה" יבריא לחלוטין ויהא כאחד האדם. ואכן לתדהמת הרופאים בארץ ובחו"ל כדבריו הקדושים של הרב בן היה. (ניצוצי אור)

חסד מביא ישועות הרב גרשונוביץ זצוק"ל היה מעייץ לזוגות שלא זכו לפניו לפרוי בטן לעשות הרבה חסד וכיון שזאת עושים חסד גם בשמים יעשו איתם חסד ויזכו לפניו בטן ואכן כמה זוגות שלא זכו לפניו בטן שמעו לעשות חסד ואחד הקים ארגון עזרה לנזקקים אחד עשה מפעל אחר של חסד וזכו להרבה ילדים כותב מסילת ישרים פרק י"ט הגמרא בשבת (קנא:): אומרת כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וזה פשוט, כי הקדוש ברוך הוא מודד מדה כנגד מדה, ומי שמרחם ועושה חסד על הבריות, גם הוא בדינו ירחמוהו וימחלו לו עונותיו בחסד, שהרי מחילה זו דין הוא, כיון שהיא מדה כנגד מדתו הוא הדין אם אדם עושה חסד עם עם שאיננו קב"ה יעשה עימו חסד מסופר על אישה שבאה בוכה לרב שלמה זלמן אויירבך ואמרה לו שלא זכתה עדין לפניו לפרוי בטן אמר לה הרב לא כל אחד זוכה אבל אם תעשי חסד קב"ה יעשה איתך חסד והיא קיבלה על עצמה לעזור לחולים ובני משפחתיהם בשלושה בתי חולים וזכתה לשלושה ילדים והיא אמרה שעל כל חסד שעשתה בבית חולים זכתה לילד וכיון שעשתה חסד בשלושה בתי חולים זכתה לשלושה ילדים

בן איש חי והליכות עולם - פרשת צו הלכות פסח

[א] צריך לנקות את כל החדרים, ובכיסוי הבגדים מחשש חמץ, ובבלי ל"ד בודקים את החמץ לאור הנר תיכף לאחר צאת הכוכבים ה"ע - בדק לפני צאת הכוכבים יצא בדיעבד ונכון שיבדוק קצת בליל ל"ד ללא ברכה, ויטול ידיו לפני הברכה:

[ב] יבדוק בנר שעוה, ואין בודקים לאור האבוקה ה"ע - פנס ונר פראפין מותר: [ג] צריך לבדוק בכל מקום שמכניסין בו חמץ, ולא יפוך בבדיקתו אף על גב שיש לו טרחא גדולה, כי מצוה זו היא גדולה מאד ולפון צערא אגרא, ואם לא בדק בלילה יבדוק ביום מיד אחר התפילה, ותהיה הבדיקה לאור הנר, ומרפסת שאורה רב אין צריך נר:

[ד] לא יתחיל שום מלאכה ולא יאכל עד שיבדוק, לאכול פירות, או פחות מכביצה פת מותר, ואסור ללמוד גם אם יש לו עת קבוע ללמוד ה"ע - שיעור תורה רשאים ללמוד ואחר כך יזכירו אחד לשני ואם ברוך שיחזרו לשיעור עדיף שיבדוק קודם]:

[ה] מברך על ביעור חמץ, לפי שהבדיקה לצורך הביעור, ואין מברכים שהחיינו, ואם יש לו פיר או בנד חדש יברך שהחיינו ויכוון לפטור הבדיקה. אם לא בירך על הבדיקה, יברך כל זמן שלא סיים הבדיקה ואם בודקים עמו בני הבית יברך הוא לבדו ויתכוונו הוא והם לצאת ידי חובה [אם בני הבית לא שמעו וברכה אינם רשאים לברך]. לא ידבר בין הברכה לתחילת הבדיקה, ואם דיבר שלא מענין הבדיקה צריך לחזור ולברך, וטוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה ויצניע החמץ שרוצה לאכול ויכפה עליו כלי: [ו] המנהג שמולכין לחם וסכין בקערה לחטט בחורין וסדקין, ויש נוהגין לתת עשרה פתיתי חמץ בזווית הבית קודם בדיקה כדי שיעמאם ה"ע - וכן נוהגים ונכון שיהיו פחות מכזית כדי שאם יאבד אחד מהם לא יצטרך בדיקה אחרת ומכל מקום גם אם לא שם פתיתים ולא מצא חמץ אינו מעכב כלל], ובבגד נוהגין להניח בקערה מעט מלח, והטעם דהשטן וסיעתו מקנאים במצות בדיקת החמץ הרבה, ולכן מולכין עם הבדוק מלח לדחות המשטיטין והמקטרגים, על דעת שאמרו בהשמת המלח על השלחן, ועוד דעושין כן לסימן טוב שזוכה לשנים רבות לבדוק בכל שנה ושנה, דהמלח הוא סימן לקיום:

[ז] אחר הבדיקה בלילה מיד יבטלנו ויאמר כל חמירא וכו' כמופיע בהגדה, וצריך שיבין מלת חמירא שהוא שם הכולל חמץ ושאר, גם יבין דהביטול הוא שעושהו הפקר ואין לו רשות בו, ויאמר הביטול שלשה פעמים: [א.ה. וכתב בערוך השולחן סימן תלד סעיף ה' ויכול לטול בכל לשון שירצה. ואדרבה: אם הוא עם הארץ, או אשה המבטלת - טוב יותר לומר לשון שמבינים... אך העיקר שיבינו מה שאומרים, דאם אינם מבינים - אין זה ביטול, ואינו כלום (מגן אברהם סעיף קטן ו). ויבין את משמעות הביטול שהוא מפקיר ומבטל את החמץ ולא יחשוב שזה איזוהי תפילה, נוסח הביטול ביום בתרגום לעברית - כל חמץ ושאר שיש ברשותי שראיתי ושלא ראיתי שבערתי שלא בערתי יבטל ויהיה הפקר כעפר הארץ]

[ח] החמץ אסור באכילה ביום י"ד מארבעה שעות ולמעלה, אבל בהנאה מותר בשעה חמישית, שעות זמניות מעמוד השחר, ואחר אכילתו ינקה שיניו בקיסם היטב ויצחצח שיניו ה"ע - בדיעבד אם לא ניקה אין לחוש כל כך שוודאי נפגם בפה, שניים תותבות מספיק שטיפה טובה וטוב להחמיר לערות מיס רותחים], מעשה באחד שחלם דאמרו לו אוי לו שאכל חמץ משוה, ויקח ויבכה ויחלוש שנית והנה איש מדבר עמו וא"ל זה החמץ שאכלת הוא בשאר ימי השנים פיור קטן חמץ מאכילה שאכל בעל פי בבוקר, ובעת שהיה אוכל ולועס המצה בלילה נפרד אותו פיור מבין השיניים ונדבק במצה ואכלו עם המצה:

[ט] מי שיש לו חמץ בחנותו ואי אפשר לפנותו מחנותו למכרו לגוי צריך למכרו ועודו בחנות לגוי, יקבל מן הנכרי מעות ויאמר לו בפירוש שהוא מוכר לו כל החמץ פי שיש לו בחנותו, וגם הוא מוכר כל הכלים שמונח בהם החמץ, כי היכי דלא להוי ככליו של מוכר ברשות לוקח דלא קנה ה"ע - לא ימכור את הכלים במכירת חמץ שאז יצטרך להטבילם שנית, ועדיף להקנות לגוי בקנין אגב ואז יועיל קנין גם בכליו של מוכר], וימסור לו כל המפתחות של החנות ויאמר לו שיכול לעשות מה שירצה בחמץ בלי שום מחאה, ועדיף שיעשה דרך מתנה דהמכירה אינה עושים כתקנה, שיתן במתנה גמורה ושלומה את החמץ ואת הכלים שמונח בהם לכרכי, וימסור לו את המפתחות של החנות כדי שילך הנכרי ויעשה בחמץ כחפצו ורצונו ואף על פי שהגוי מחזיר לו הכל אחר הפסח הוי מכירה גמורה: ואם שכח לא מכר אסור בהנאה אחר הפסח, סיכר אסור באכילה ומותר להשהותו: [א.ה. היום סיכר מותר]

[י] ביום י"ד ישרוף הוא את חמץ הנשאר דמצוה בו יותר משלוחו, ואסור לזרוק החמץ ברשות הרבים משום בזיון, והמנהג לשרפו עם ערבה של הושענה, ואחר שריפתו יבטלנו מיד ויאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה וכו', ויאמר הביטול שלשה פעמים, ולא יבטלנו קודם שריפה, לקיים מצות שריפה בחמץ שלו, לזה כקר קודם פסח, מוטב להחזירו קודם פסח ואם לא החזירו קודם יחזירו אחר פסח, ואם לא יחזירו ין בזה משום גול:

[יא] בגדים, מטפחות, וכו' שיש בהם חמץ נוקשא, צריך לכבסם קודם פסח היטב מחשש שמא החמץ נוקשא יגיע לפיו:

[יב] כלי חמץ כפי תשמישו הכשרו אם נשתמש ברותחין, הכשרו על ידי הגעלה במים רותחין, ולא יגעיל רק כשהמים רותחים, ואם פסק הרתיחה ימתין עד שיהיה רותח, וטוב להשהות מעט את הכלי בתוך הרותחין, אבל לא הרבה ה"ע רשאי להשהות הרבה דהוי ג' בר נ"ט

ודווקא קודם זמן איסור חמץ], וקודם ההגעלה ישופם היטב ויעביר החלודה, ואם אי אפשר לנקות החלודה צריך ליבון אותם המקומות, וגם ידות הכלים צריך להגעיל, ויזהר להגעיל קודם שעה חמישית כדי שלא יצטרך לכמה תנאים, ושלא יהיו הכלים בני יומן משום דלא יבא להגעיל כלי של איסור בן יומן, כי בשאר ימות השנה אין להגעיל כלי של איסור אלא אם כן אינו בן יומן, [ה"ע לשולחן ערוך אפילו בני יומן קודם זמן איסורו מותר אלא שיש מחמירים], והמגעיל על ידי צבת יגלגל הכלי, וגם כסוי הקערה צריך הגעלה:

[יג] נהגו לטשור הכלים בצוין אחר הגעלה, כדי שלא יבלע הכלי מן לכלוך מים רותחין שעל גביו, ואף על פי שנתבטל בששים:

[יד] כלים שנשתמש בהם ביבש ללא נוזלים, כגון שפודים שנשתמשו בהם חמץ, צריך ליבון, והמחבת די בהגעלה, והמחמיר ללבנה תבוא עליו ברכה, מספיק ליבון קל שהקש נשרף מבחוץ, וכלי חרס אפילו מצופה ומשתמש בהם רותח בכלי שני לא מועיל הכשר, אלא ינקם היטב ויצניעם במקום סגור, כדי שלא יטעה להשתמש בהם בפסח, וכלי מתכות שהם מצופים בזכוכית אין להגעילם ה"ע - מנהג ספרד כשולחן ערוך שזכוכית מספיק שטיפה והדחה ויוצאי בגדד שהחמיר שלא מועיל הגעלה לכלי זכוכית (חומרתם היא דווקא בחמץ ולא בשאר איסורים) כשעלו לארץ להשתקע רשאים להקל בלי התרה ואף אם האבות המשיכו להחמיר בארץ רשאים בניהם לאחר שהתחנתו לשנות מנהגם]

[טו] בשאר ימות השנה אם לוקח כלי מתכות ישן מהגוי צריך להגעילו תחילה, ואחר כך יטבילנו, ויברך על טבילת כלי, ואם הם שני כלים או יותר יברך על טבילת כלים כן מנהג בגדד, והכלים שמכניסים בהם יין או שכר לקיום דינם ככלי מתכות, ואם קנה חדשים יטביל אותם ויברך שכן המנהג ואין כאן חשש סב"ל:

[כד] אסור לעשות מלאכה בערב פסח מחצות ולמעלה אפילו בחנם. וצריך להסתפר קודם חצות, ואם שכח קודם חצות יסתפר אחר חצות על ידי גוי, אך צריך שיעמיד ישראל על גבי לראות מתחילת תפירתו עד הסוף, ואפילו קציצת הציפורנים טוב להזיזר לקוח אותם קודם חצות:

[כה] כל הבכורות מתענים בערב פסח בין בכור מאב בין בכור מאדם ודווקא הזכרים אבל הנקבות לא נהגו להתענות ה"ע בכורה אינה צריכה לבא לבית הכנסת] והזכר גם הנוול אחר נפל יתענה, והנוול אחר ולד שמת תוך שלשים יום וכלו לו חודשיו לא יתענה, ואם הבכור עצמו היה חתן או אבי הבן או סדק מותר לאכול ואין צריך לפרוע תעניתו אחר החג, אבל אם נזדמן לו פדיון שפודה את בנו אין לאכול, ויש נוהגים דהחתן מזמין את הבכורות לסעוד בו ביום אצלו בסעודת חתן, וכן אבי הבן בסעודת מילה ואין אחרת מוחין ביד הנוהגים בכך, מיהו אינו יכול להזמין הרבה אלא רק צמצום להשלים העשרה ולא יותר, ובסעודת סיום מסכתא אם הבכור גמיר וסביר להניח מה שאומרים בעת הסיום מותר לו לאכול ה"ע - היום נהגו להקל על ידי סיום מסכת לפתוח הצום]:

[כז] אסור לומר בשר זה לפסח, אלא יאמר בשר זה ליום טוב. אסור לאכול מצה בערב פסח, וגם בלילה שלפניו, אבל מצה מבושלת שבישלה קודם י"ד מותר לאכול ביי"ד לא יאכל הרבה בערב פסח, כדי שיאכל בליל פסח לתיאבון:

[כז] זיהרו בבדיקת החסה והכרפס, דכל תולע יש בו חיוב חמשה מלקיות ה"ע היום יש לקחת מגידול ללא תולעים], ונוהגים שלא לאכול חסה בערב פסח, וכן בחוץ לארץ אין אוכלים חזרת ביום ראשון של פסח: [כח] יהיה שלחנו ערוך מבעוד יום כדי שיקדש מיד לאחר צאת הכוכבים, וישתה בהסיבה כל הארבעה כוסות, וכולם צריכין מזיגה ויעשה המזיגה במים בשלש הפסקות, ובעל הבית ימזוג לו הכוס אחד מבני הבית דרך חירות, גם יקבל הכוס בשתי ידיו משתי ידיו של הנותן, גם אכילת כל ארבע כזייתות של מצה יהיו בהסיבה בין אנשים ובין הנשים בין הגדולים בין הקטנים, וההסיבה צריכה להיות על צד שמאל, ואפילו איטר מסב על שמאל כל אדם:

[כט] צריך לשתות רוב הרביעית בבת אחת ולא פעמיים, ובדיעבד אפילו הפסיק כמה פעמים יצא ה"ע אפילו בשתה עד כדי אכילת פרס יצא], ורק לא ישהה מתחילת שתיה עד הסוף יותר מכדי שתיית רביעית, ומשקל הרביעית הוא 27 דרה"ם, [ועדיף 86 סמ"ק] ולכתחילה צריך שישתה כל הרביעית, אך בדיעבד אם שתה רוב רביעית יצא ידי חובה, וידחוק עצמו לפחות כוס אחד לשתות רביעית שלם כדי שיוכל לברך ברכה אחרונה, ואם יש בכוס כמה רביעיות צריך לשתות רובו, וכל הארבע כוסות צריכין שטיפה והדחה שירחם מבית ומחוץ בכל פעם:

[לא] נוטל ידיו לצורך טיבול ראשון ולא יברך, ואשרי הנהר לטול ידיו בטיבול משקה בכל השנה כולה, ומנהג העולם להקל בזה בשאר ימות השנה הוא בניו על סברה יחידאה אינו ראוי:

זוהר הקדוש מתורגם: מהי מתנה ששולח הקב"ה עני שיזכה בו לתת צדקה

שְׁשִׁינְי, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרַוְף הוּא אוֹהֵב אֶת הָאָדָם, שׁוֹלֵחַ לוֹ דָּרוֹן, וּמִיָּהוּ: הֶעֱנִי, כִּדֵי לְזָכוֹת בּוֹ. וְכִינן שְׁזוֹכָה בּוֹ, הוּא מוֹשֵׁף עֲלָיו חוֹט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁף מִצַּד הַיָּמִין וּפּוֹרֵס עַל רֵאשׁוֹ וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כִּדֵי שֶׁשְׁפִיבָה הַדֵּין לְעוֹלָם, אוֹתוֹ הַמְשַׁחֵת? הָהָר בּוֹ, וּמִרִים עֲנִי וְרוֹאֵה אוֹתוֹ הַרְשָׁם, וּשְׁנַתן לְצַדִּיקָה רָשׁוּם עַל פְּנֵיו [אִזָּא מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ [הַמְשַׁחֵת] וְנִזְהָר עֲלָיו. מִשׁוּם כֶּף מִקְדָּים הַקְדוֹשׁ בְּרַוְף הוּא בְּמָה שֶׁיִּזְכָּה. [פְּרַשְׁת וִירָא דף קד.]

אמרי חז"ל מסכת דרך ארץ פרק א הלכה א: דרכן של תלמידי חכמים, עניו, ושפל רוח, זריז, ומוולח, עלוב, ואהוב לכל, ושפל רוח לאנשי ביתו, ירא חטא, ודורש את האדם לפי מעשיו, ואומר כל מה שיש לי בעולם הזה אין לי חפץ בו לפי שאין העולם הזה שלי, יושב ומתעטף בכסותו לפני רגלי חכמים, ואין איש רואה בו דבר רע, שואל כעניין, ומשיב כהלכה שם הלכה כב: אם חפץ אתה ללמוד תורה, אל תאמר על מה שלא שמעת, שמעתי. אם שמעת, אל תבוש לומר לא שמעתי. ואם ישאלך אדם דבר שאי אתה בקי בו, אל תבוש לומר איני יודע. אם שנו לך דבר ולא שמעת, אל תבוש לומר לא שמעתי. המוציא הוצאת על יום טוב יקבל כפליים וזה רמוז במילה מועד תחילת המילה היא אות מ' שווה ל-40 והמשך המילה של מועד הוא ועד וזה בגימטריה 80 שזה כפול מ-40 לרמוז שהמוציא יקבל כפול

שאלה : האם צריך, סבון, משחת ניקוי כלים, משחת שניים, אודם, תמרוקים, שיהיו כשרים לפסח

תשובה כתב בשו"ת אור לציון חלק ג פרק ח אות ו שאינם צריכים שיהיו כשרים לפסח כיון שנפסלו מאכילת כלב לפני פסח ואף אם אוכלם כן לדעת הר"ן הדבר מותר ולרא"ש אסור מדרבנן מדין אחשבה שאף שלא ראו לאכילה מדאכלו החשיבו כאוכל ואסור, וממלא כל שאינו אוכלם אין איסור לכל הדעות ואף סבון שהוא סך בו את גופו והבה"ל כתב שנכון לחוש שלא להשתמש בסבון מחלב מכל מקום דווקא בדבר הראוי לאכילה יש לחשוש שיתכנה כשתיה מדרבנן שאף שחשו הפוסקים לדעת הרא"ש לדין אחשיבה זהו רק בראוי לאכילה והבו שלא להוסיף על דעת הרא"ש גם באינו ראוי לאכילה, והסבון אינו ראוי לאכילה, וכן המשחת שניים, אודם שנפסלו מאכילת כלב לפני פסח מותרים ואפילו אם בלע קצת בלי כוונה אכילה אינו עובר איסור שכיון שלא מכיין לאכילה, לא שייך לאמר מדאכליה אחשיבה. כך כתוב בתרומת הדשן שדווקא אם מתכוון לאכילה הוי אחשיבה ע"כ דבריו, מיהו אם המשחת שניים עריבה לחך, יש לאסור, הרב שטרנבוך כתב בתשובות והנהגות כרך ה סימן קכז משחת שניים - צריך הכשר, כיון שנעשה עם סוריטול שעלול להיות חמץ (ולכל השנה מצוי עם גליצרין שיש בו שומן מהח).

דרך ארץ קדמה לתורה

ויקרא אל משה

מובא במדרש (ויקרא רבה פרשה א פסקה טו) "ויקרא אל משה וידבר אליו מלהתנהג לומר "מפסוק זה לומדים שכל ת"ח שאין בו דעת [מאתהלך בדרך ארץ ומידיות נכונות] נבלה טובה הימנו, שהרי משה רבנו, אבי החכמה, אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ובכל זאת לא נכנס למשכן עד שקרא לו הקב"ה ולא נכנס ללא רשות הבורא, שנאמר: (ויקרא א) "ויקרא אל משה"

מובא באוצר המדרשים (עמוד עח, פרק כ' בענין דרך ארץ). גדולה דרך ארץ שהיא שקולה כנגד כל התורה, כפי שדרש בר קפרא איהו היא פרשה קטנה שכל גופי התורה תלויין בה הוי אומר זו דרך ארץ שנאמר: "בכל דרכיך דעה וגו'" (משלי ג' ו'). כל מי שיש בידו דרך ארץ הוא אהוב להקב"ה ולבריות.

מובא במדרש ויקרא רבה (ט, א) דרך ארץ קדמה לתורה **כותב מנורת המאור** (נר השישי, דרכי שלום) שגם אדם בעל שכל ונבון ואין לו דרך ארץ ומידות טובות עליו נאמר: (משנה יז) אם אין דרך ארץ אין תורה, ואפילו יודע הרבה תורה ועמל בתורה מילדותיו וחוטר דרך ארץ מונעים ממנו מלהיות שלם בעבודת הא-ל ויתקדש... והוא דומה למי שזרע זרע ענין טובים בשדה שאינה טובה שהפירות שמוציאה אינם טובים

"**התורה הקדושה זקוקה לקדושה**, לטהרה, לנקיות ולאצילות, וזהו פירוש חז"ל: "דרך ארץ קדמה לתורה" התורה לא יכולה להינתן לאדם שאין לו דרך ארץ שהוא מקולקל במידות, שהוא עכוש ומשום כך אנחנו נוהגים ללמוד "פרקי אבות" בין דרך חירותנו - פסח. לזמן מתן תורתנו - שבועות, היות ודרך ארץ קדמה לתורה, לשפר במשך שבע שבועות את הדרך ארץ שלנו על ידי לימוד "פרקי אבות" שכולה עוסקת בדרך ארץ שלמדו אותנו אבות העולם, כדי להיות מוכנים לקבל את התורה, בכל שנה, בכל דור ודור". (הרב לוגסי)

כתב בספר אהל מועד (אחד מהראשונים) פרק דרך ארץ וז"ל: יותר חייב אדם לכבד אכסניא שלו (מדין הכרת הטוב ודרך ארץ) [יותר] מאביו ואמו ולמדו זה רבתי ע"ה מאליהו ומאלישע תלמידו שהיה בידם להחיות מתים בתפלתם ולא החיו אבותיהם אלא בני אכסניא שלהם.

כותב הפלא יועץ שצריך להזהר בדרך ארץ ובפרט מי שהוא בגדר תלמיד חכם אם אין בו דרך ארץ הרי זה מחלל את ה' ואת התורה, וכמובא (אבות ג, י) כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו **ממשיך הפלא יועץ מהי דרך ארץ**: וזה כלל גדול בדרך ארץ, שעשה הטוב והישר בעיני א-לקים ואדם, ויבטל רצונו מפני רצון אחרים, ותהא דעתו מעורבת עם הבריות. ובכל מה שילמד האדם הלכות דרך ארץ לא יחם ידו חובתו עד שיהא חכם ומבינ מדעתו, כי אלו בדמים שאין להם שיעור, רק הכל לפי המקום ולפי הזמן ולפי מה שהוא אדם צריך להתנהג עם כל אחד על פי מידותיו, ולירד לסוף דעתו ולעשות רצונו כרצונו אם אינו נגד רצון הבורא. וצריך לחשוש שמה מכבידו על חברו ואינו הזמן הראוי לבקר, והיו דבריו ערבים לשומעם ומועטים שלא יקוצו בהם, ואפלו הדרשנים צריכים להזהר שלא להיות "מארץ טרחא", רק טוב מעט, השומע ישמע. וטוב אמר לו: "כמה ארכן הוא".

ודרך ארץ לשבח מה שקנה תביר אף על פי שאינו מוצלח כיון שכבר קנאו ושנינו (כתובות יז א) בית הלל אומרים שצריך לומר על שהיא כלה נאה וחשודה אף על פי שאינה כך, וכל שכן אם הוא חפץ שקנאו לו אחר, שלא יגנה החפץ ובפרט בפניו, או אומר לו אני קניתי יותר בזול וכדומה:

המבקש מחברו איזה חסד, צריך להזהר שלא להכביד עליו, ואם הוא אדם חשוב שמתבייש ממנו להשיב פניו ריקים, כי

צריך להזהר מאד שלא לבקש שום דבר משום אדם לעצמו כי מלבד שהוא קץ בו יש בזה סרך גול אם עושה בעל כורחו שלא בטובתו עכ"ד

ובכלל דרך ארץ להיות אוהב שלום ורודף אחר השלום ומרבה שלום עם כל אדם (מנורת המאור)

וכפי שמופזר (מסכת דרך ארץ פרקי בן עזאי פי"ג ה"ג) על רבי מאיר היה יושב ודורש בליל שבת והיתה עשה אחת שם ששומעת קולו וערב לה, המתינה שם עד שנשלם והלכה לביתה, ומצאה הרג שכבה, אמר לה בעלה: היכן היית? אמרה לו: הייתי יושבת ושומעת קולו של דרשן אחד. נשבע לה שלא תכנס לשם עד שתרוקי בפניו. טרדה מביתו ועשתה שלשה חדשים חוצה עד ששמע רבי מאיר, בא אליה ומצאה עם הנשים אמר שמה יש בכך מי שיודעת לחוש את העין שעייני מרדה עלי, אמרו לה שכינותיה הרי המקום כבר עשה רצונך להכשילו ותרוקי בפניו ותצא. כשהגיעה אליו פחדה לירוק מיראת כבוד לרבי מאיר שאל אותה וידעת את לחוש אמרה לו לא אמר לה אף על פי כן תריקי עלי שבע פעמים וכך עשתה אמר לה: אמרי לבעלך אתה ביקשתי לרוק פעם אחת ואני ירקותי שבע פעמים. אמרו לו תלמידיו: כל כך בזית את התורה אמר להם דיו לעבד להיות כרבו. לא די למאיר שיהא שווה לקונו שהרי שמו הגדול שכתב בטהרה ימחה על מנת להשכיך שלום בין בעל לאשה אני לא כל שכן.

מכלל דרך ארץ לכבד כל אדם גם אינו מכירו כאלו זה רבן גמליאל אלא שיחשוש שמה הוא אלסטים שכן כתוב הוי מכבדים את האורחים כרבן גמליאל והוי חושדם כאלו הם אלסטים

כפי שמופזר מעשה (שם) ברבי יהושע שהכניס אצלו אדם אחד, נתן לו אכילה ושתייה, והעלהו לגג, ונטל את הסולם מתחתיו, מה עשה אותו האיש, עמד בחצי הלילה, ונטל כל הכלים, וכרכן בטליתו, וכיון שבקש לירד, נפל מן הגג, ונשברה מפרקתו הימנו, לשחרית בא ר' יהושע ומצאו, אמר לו, ריקה, כך עשית בני אדם כמותך? אמר לו: לא ידעתי שנטלת את הסולם מתחתיי. אמר לו: ריקה, אי אתה יודע שמאמשי היינו והירין כן. מכאן אמר רבי יהושע, לעולם יהיו כל בני אדם חוששים כליסטיא והוי מכבדן כרבן גמליאל.

ואין סתירה בין כל אדם שאיך מכירו מותר לך לחשוך בו אולי הוא ליסטים וכן ראוי לנהוג אלא שאל תראה לו זאת כלל אלא שלמרות שאתה חושש לו תכבדו כרבן גמליאל

מסופר על בנו של רבי שלום איזון מירושלים הגיע למצוות. הוא סר להזמין ל"יקידוש" שבת את רבי איסר זלמן מלאר. הנימוס חייב זאת, אף הכרת הטובה, אבל הוא לא העלה בדעתו שהאון הישיש והחלש יוכל לבוא רגלי ממרחק כה רב.

"יקידוש" היה בעיצומו, גדולי ירושלים השתתפו בשמחה, בראשם הגאון מטשביץ, שלאחר שטיפס במעלה המדרגות התלולות קרבו לארבע קומות, התנשף ואמר: "המעלות של דירה זו - הן חסרונותיה... " הסבו גדולי ירושלים ושוחחו בדברי תורה ולפתע נראתה בפתח דמותו של רבי איסר זלמן מלאר במחלצות השבת הדורות.

הכל קמו לכבודו ולא הסתירו את השתוממותם! הכיצד טרח ובא מהלך כה רב?! אמת, ענה רבי איסר זלמן, רב המהלך מכפי כוחותי, אבל חייב הייתי לבוא, משום הכרת הטובה לבעל השמחה. הכרת הטובה?! כן, בנינו חלף במוחי הרעה השבויה! על ההרהור תשובה אף שהוא לא נתכוון לכך יש לרב הכרת הטוב וראים עד הכן חובת הכרת הטוב

ואם שזכותו חלף במוחי הרעה תשובה - חייב אני לטרוח - ולהשתתף בשמחתו, מדין הכרת טובה! ("בדרך עד החיים") אדם צריך מאד להזהר לא להיות כפוי ובפרט כלפי הוריו לבד ממצוות כיבוד אב ואם ישנו חיוב גדול של הכרת הטוב להוריו ספר החינוך אומר שאדם שלא מכיר טובה להוריו נקרא נבל אבל המכבד את הוריו גם יודע להכיר טובה להוריו וגם מקיים מצוות כיבוד אב ואם שהיא מהחמורות שבתורה ואזי זוכה גם לעולם הזה וגם לעולם הבא אשריו ולקוח

מילי דברי תחומא: בעל יניש לאשתו בראש חודש ניסן ואומר לה: "אשתי היקרה, פסח מתקרב. אני יודע שכל כך קשה לך בימים האלה של היקיינות. אני לרשותך. אני כאן בשביל לעזור לך בכל מה שצריך. אני לכוף". האישה, שכבר מכירה את היכולת של בעלה בתחום הארגון וניקיון הבית, אומרת לו: "בעלתי היקר, אתה רוצה לעזור לי? מוב מואד, מציין. העזרה הכי גדולה שוּחצא יום חמ"ב. הנה חתונה, יום יפה בחוץ, פריחה, אביב, צא קצת. תן לי יפה בחוץ, שובח טובח טובח אשתו ויוצא מהבית. לא שוברת שעה וסווי, בר בבקח ובן, מוושן יותן, לוינון הנון והאיש חוזר הביתה. הוא פוסט בדיק ליתן לבית הספונה", אל הספה שבסנין, מוריד את הכיסא הפופון שמונה עליה, ושוקע בה תוך כדי אונחת רווחה. "דענו, מה, כבר חזרת? לא סיכמנו שהבוקר אתה יוצא מהבית?", ונקטת האישה מתוך הדלי, והגבר נוהג: "חראי, אמרתי שאני רוצה לעזור לך, נכון. אבל כמה אפשר לעזור? חצי שעה? שעה? חצי שעה וצד ד, חני קפת לנוח."

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדחיתא ובדחי רבנן ליסורי ופומח בסיוגיא (שבת ל:)

מי שצריך אבתו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרן דוד ושלמה הוא יבד ויטויר וירומם ויכלא את הפתחה היקרה ויני בית: חדד אשר, דוד ושרת חניה, צבן ינאל וציפורה, יצחק ויובד תהלח חדד, דג חדד, ישראל וקרין חניה, ציפורח חדד ומשפחה, זבולון ובכורה חדד, זבולון ובכורה חדד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה כהן, אליהו ורות נחמה חדד, רפי ואביבה זדון, יוסף ויעקב שמשאין, שמואל ונורית חדד, כהן שמשון ומרים, מיכאל אלוסי חדד, ענוס רויאל ואורחא חדד, יצחק וכוכבה חדד, כהן יואל, כהן עזריאל, שרון קנין, יהונתן שילת חדד, דהס רדיאל פראגני, יוסף ומיהא חדד, הרב אסף נתן, בת שבע חדד וכל משפחה, אברהם וסגילת מוסס, ר' יעקב צבאן, חדד ואילנה ביתן, ר' יעקב אוביב, כהן רחמים סיוני, בר בבקח ובן, מוושן יותן, לוינון הנון תהילה בת שרה, רות בת תמר, רבקה בת רות עניב ליטל ומול אורון בן ציפורה, שרתומים לכוללי קוק כמסון, כולל יום, כולל ליל ששי, כוללי בן הוומים, ועוד) [לעלון השבועי. מלך מלכי המלכים ברחמי ישועה ויחיים מכל גרה וטק יעלים יגיבה כוכב מקרעם ובכל יאשר יטמו יעליו ויבטל האל-מלכותיהם כל גזירות קשות ורעות ויגודו עליהם האל-גזירות טובות וברכות מרובות, וזכות התורה תנו בעדם וימלא כל משאלות ליבם לטובה, לחיים טובים ומוצלחים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ותהא תמיד שמחים ומאופשרים אימירי. לעיי: רויס בן זילר, רחל בת מולה לבלתי העלון במילי. ALON.DVAR.HAMELEH@GMAIL.COM 054-8464240 כל ההצעות שמורות לצורך זכויה הרבים הכל מותר לקבלת העלון במילי. ואלוהו בין מברכה.

העלון מוקדש להצלחת יחונתו ושילת חדד ובני ביתם: שהי יתרבר יצלחם במאה מאד ויזכם בקרוב ממש לפני טבן ויתקיים בהם הפסוק ומלא י' כל משאלותך וכן הפסוק הולך כעץ שטול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו וכל אשר יעשה יצלח ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה